

*Гриб Любов,
Національний університет «Острозька академія»*

КОНОТАЦІЙНЕ ЗАБАРВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ЛЕКСИКИ У КНИЗІ БІЛЛА КЛІНТОНА «HOW EACH OF US CAN CHANGE THE WORLD»

У статті розглянуто книгу відомого американського політика й з допомогою структурно-семантичного методу визначено 5 груп соціально-волонтерської маркованої лексики, проаналізовано її конотативне забарвлення.

Ключові слова: конотація, волонтерство, маркування, денотат, конотат, публіцистичний стиль

В статье было рассмотрено книгу известного американского политика и с помощью структурно-семантического метода определено 5 групп социально-волонтерской лексики, проанализировано коннотативно маркированную лексику.

Ключевые слова: коннотация, волонтерство, маркировка, денотат, конотат, публицистический стиль

In this article we studied the book of famous American politician with the help of semantic-structural method and we distinguished 5 groups of socio-volunteering word stock, connotational marking features of which were analyzed.

Key words: connotation, volunteering, marking, denotation, connotation word, publicistic style.

У сучасній лінгвістиці дослідження лексичних одиниць та їх особливостей на прикладі конкретної книги набуває все більшої поширеності. Матеріалом для нашої статті слугувала книга відомого американського політика Білла Клінтона «Giving. How Each of Us Can Change the World». На основі саме цієї книги були виділені 5 груп лексичних одиниць з різними конотаційним забарвленням.

Англійська мова має безліч слів, які мають більше, ніж одне значення та вживається в різних стилях з різною метою. Конотація –

це забарвлення слова, яке додається до основного значення слова для певного ефекту. Однак, багато дослідників бачать це поняття під різними кутами залежно від мети подання інформації. Великий діапазон розбіжностей у поглядах призводить до різних дефініцій та класифікацій.

В стилістиці конотація зумовлює емотивність, експресивність та образність тексту. В свою чергу, стиль тексту впливає на конотативне забарвлення слів. Беручи це до уваги, ми бачимо, що існує нерозривний зв'язок між поняттями стиль та конотація, який і буде досліджуватись у нашій роботі.

Мета дослідження полягає у визначенні конотативної лексики, поясненні її використання для досягнення стилістичного ефекту. Також маємо на меті з'ясувати як впливає конотативна лексика на стиль письма, виклад думки, і як стиль в свою чергу маркує слова.

У дослідженні були використані наступні *методи*:

1) синтез та узагальнення матеріалу – для виділення явищ для подальшого аналізу об'єкта;

2) аналіз художнього твору – метод, який допомагає прослідкувати певні лінгвістичні явища на конкретному прикладі;

3) структурно-семантичний метод – це сукупність правил створення системи класифікаційних угруповань та зв'язків між ними на семантичному рівні.

З допомогою вище згаданих методів було проаналізовано 140 лексичних одиниць соціально-волонтерського характеру.

Книга Білла Клінтона «Giving. How Each of Us Can Change the World» – про волонтерство, волонтерський рух. Волонтерський рух – це добродійна діяльність, яка здійснюється фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства в цілому. Людину, яка добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги інвалідам, хворим, особам і соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації, називають волонтером. Волонтерський рух наразі набуває популярності в Україні, але особливо активними волонтери є в США.

За словами Білла Клінтона, будь-яка країна потребує волонтерів для розбудови, зміцнення як економічних так і моральних засад країни. Політика зумовлює собою «споживання», але коли людина вже наситилась достатньо, варто і віддавати, ділитися, що 42-ий пре-

зидент США і робить, займаючись волонтерською діяльністю. Для того, щоб залучити якнайбільше людей, згрупувати їх навколо великої ідеї, важливим є коректне формування ідей. Книга «Giving. How Each of Us Can Change the World» є яскравим прикладом маніфесту волонтерства. У цій книжці використані лексичні одиниці соціально-волонтерського характеру про добротність і дарування не лише грошей, а й часу, вмінь, речей та ідей. Білл Клінтон ділиться своїм власним досвідом і досвідом інших волонтерів, представляючи глобальне зростання неурядової, неприбуткової діяльності [1, с. 8].

Для того, щоб вплинути на читача, автор підбирає синоніми з влучним конотаційним забарвленням, що впливає на емоції та захочує. Лексику книги Білла Клінтона можна назвати волонтерсько-соціальною, адже вона – про волонтерство, добротність у соціумі. Лексика не є складною, проте конотаційне забарвлення є яскравим. Деякі лексичні одиниці на позначення на позначення емоційного стану людини, експресивні елементи повторюються для посилення впливу на читача. Отже, лексику книги Білла Клінтона «Giving. How Each of Us Can Change the World» з конотативним відтінком можна поділити для кращого аналізу на 5 груп:

- ❖ позитивний характер;
- ❖ негативний характер;
- ❖ характер віддачі;
- ❖ характер співробітництва;
- ❖ характер вирішення проблем.

До вище згаданих груп належать яскраво забарвлені слова та вирази, що відображають ставлення автора до добротності, волонтерства. В кожній групі виділяється денотат. Білл Клінтон, як і інші письменники, має особистий підхід до донесення інформації. Простежується вплив політики, адже колишній президент США уміло маніпулює емоціями та думками читачів, спрямовуючи їх у потрібне йому русло.

Найчисленнішою групою є група «позитивний характер». Для конотаційно забарвлених слів дуже важливими є асоціації, що виникають під час сприймання інформації. Денотатом цієї групи є такі слова як добро, успіх. Автор же надає їм своїх власних відтінків для експресивності, образності. Прикладами є такі слова та вирази: *prosperous and cooperative world, spunky, equal and constructive, Robin Hood, positive effect, profound, breakthroughs* та інші. Автор

показує індивідуальний підхід, викликає позитивні емоції з допомогою експресивно забарвлених слів та виразів. Деякі неформальні слова (*spunky*) зменшують відстань між письменником та читачем, викликають довіру. Створюється ефект щасливого кінця, ідеального суспільства. Наприклад, ... «*and all our children will live in a more peaceful, prosperous and cooperative world*» [1, с. 83]. Автор обіцяє, зображує бажане. «*Robin Hood is a model that could and should be replicated in every city with poverty problems*»... [1, с.17]. Ми бачимо звернення до книжних образів, надання звичайним людям-волонтерам якостей героїв для заохочення, для вихваляння. Робін Гуд тут асоціюється з людиною, яка робить добро для суспільства.

Наступною групою лексичних одиниць є група-антонім, що зображує «негативний характер». Для контрасту потрібні негативні емоції для об'єктивного сприйняття ситуації. Цей шар лексики викликає бажання щось змінити, боротися. Прикладами є такі лексичні одиниці соціально-волонтерського характеру: «*getting*» *business, hungry, homeless, jobless, ill, disabled, desperate, ignored, isolated, unequal, unstable* та інші. Білл Клінтон хоче повернути людей до реальності, показати дві сторони світу, хоче змусити людей обурюватися, сперечатися для того, щоб потім боротися за те ідеальне. Наприклад, ... «*because politics, which consumed so much of my life, is a «getting» business*» [1, IX]. Критика політики, критика власного досвіду письменника є прикладом каяття. Білл Клінтон показує шлях від «зла» до «добра». «*And amidst all our wealth, there people who are hungry, homeless, jobless, ill, disabled, desperate, isolated and ignored*». Для того, щоб викликати почуття жалю, багато лексичних одиниць соціально-волонтерського характеру на позначення жорстокості, насильства просто перераховуються через кому, що вражає читача більше, викликає негативні почуття і бажання зробити щось позитивне.

Ще одною важливою групою лексичних одиниць соціально-волонтерського відтінку є група «характер віддачі». У книзі «*Giving. How Each of Us Can Change the World*» очевидним є прошарок лексем, які відповідають за те, щоб змусити людини щось віддавати: час, гроші, вміння і т.д. До денотата «давати», який повторюється безліч разів упродовж книги, знайдено відтінки. Прикладами є такі слова: *pay off, give away, donate, contribute, time-giver, caregiver, wish-giver, gift-giver, benefactor, philanthropist* та інші. Білл Клінтон заохочує читачів до волонтерства, філантропії, використовуючи вище згадані

лексичні одиниці з метою створення ефекту доброго вчинку. Наприклад, «*Countless gift-givers of modest means have made a real difference in the lives of children*»... [1, с. 65]. Мається на увазі «благодійник», але автор підбирає більш експресивне слово для емоційного впливу на реципієнта. «*Perhaps, the most common volunteer skills-giver in the United states is the reading tutour*» [1, с.70]. Для надання лексичній одиниці більшої значущості, письменник не обмежується вживанням слів, які чітко передають діяльність людини, він використовує образну лексику, а саме – конотаційно забарвлені елементи.

Наступна група лексичних одиниць вживається на позначення «характеру співробітництва». У політиці важливо згрупувати суспільства навколо одної ідеї і Білл Клінтон, як оратор, чудово розуміє, що незамінним інструментом для цього процесу є добре підібрана лексика. Волонтерство передбачає залучення громади, тому автор і дбає про лексичні одиниці, які характеризують хороший результат, який можна досягнути тільки спільними зусиллями. Це одна з наскрізних ідей книги. Прикладами є такі лексичні одиниці та вирази: *cooperation, congregation, partnership, global network, publicized needs, public servant, service projects, Public Good*. Вони звертають увагу читачів на те, що потрібно працювати разом для спільної мети. Наприклад: «*The commitment and cooperation exhibited by the IRF could serve as a model for religious communities around the country*» [1, с.49]. Отже, через бажання згрупувати громаду автор вдається до використання конотативно забарвлених лексичних одиниць з денотатами «разом», «суспільство». «*In 2005, the Hohns forged a partnership with my foundation's HIV/AIDS Initiative...*» [1, с.20]. В поданому реченні використовується другорядне, супровідне значення дієслова «кувати» для посилення його значення.

П'ятою є група лексичних одиниць, яка відображає «характер вирішення проблем». Будь-яка справа не є легкою і автор не просто застерігає, він заохочує щось робити попри проблеми, бо є безліч шляхів їх вирішення. Ця ідея показана у книзі на багатьох прикладах, а також втілена з допомогою лексичних одиниць, детонатом яких є лексема «вирішити». До цієї групи входять такі слова та вирази: *to solve, to take care, helping hand, to field, to cope, to tackle, to overcome obstacles*. Для створення настрою боротьби, долання перешкод використовується ряд конотативно забарвлених лексичних одиниць. Це додає азарту, читач втягується в боротьбу, стає активнішим. На-

приклад, «*What if you want to go beyond that, to make a gift within your means to tackle persistent problems in the US or other countries?*» [1, с. 13]. Риторичне запитання змушує задуматись і вимагає від читача самостійного рішення, таким чином проходить діалог між письменником та читачем. «... *volunteers are doing to help girls and young women overcome obstacles to their success...*» [1, с. 80]. Волонтерство в цьому реченні – як шлях допомоги, розв'язку проблем інших.

Отже, протягом аналізу лексичних одиниць було виокремлено 5 груп: позитивний характер, негативний характер, характер віддачі, характер співробітництва, характер вирішення проблем для кращого простеження особливостей конотації на основі книги відомого американського політика та суспільного діяча Білла Клінтона «*Giving. How Each of Us Can Change the World*». Кожна група демонструвала спектр значень лексичних одиниць, який вживався для збільшення емоційності та образності. Були виявлені лексеми, які вживалися з метою викликання схвальної чи несхвальної реакцій та асоціацій. Соціально-волонтерська лексика виконала своє поставлене завдання і з завдяки забарвленню налагодила зв'язок з читачем для впливу на нього.

Література:

1. Clinton B. *Giving. How Each of Us Can Change the World* / Bill Clinton. – NY. : Alfred A. Knopf, 2007. – 240 p.
2. Longman dictionary of contemporary English / [director Della Summers]. – 4th edition. – Edinburgh : Person Education Limited, 2005. – 1950 p.
3. Потебня О. О. Из записок з теорії словесності / Потебня О. О. – К. : 1985. – С. 124.
4. Єфімов Л. П. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз: навч.-метод. посіб / Єфімов Л. П., Ясінецька О. А. – Вінниця : Нова книга, 2011. – 240 с.
5. Лотоцька К. Я. Стилістика англійської мови: навч. посібник / Лотоцька К. Я. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 254 с.
6. Мінцис Е. Є. Навч.-метод. посібник з стилістики англійської мови / Мінцис Е. Є. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2005. – 46 с.